

ZAMONAVIY TO'QIMACHILIK SANOATIDA ISHLATILADIGAN XALQARO TERMINLAR

Annotatsiya: Ushbu maqola zamonaviy to'qimachilik sanoatida ishlatiladigan xalqaro terminlarni o'rganadi. Tadqiqot usullari sifatida adabiyotlar tahlili va soha mutaxassislari bilan suhbatlar o'tkazildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, xalqaro terminlar sanoatda keng qo'llaniladi va ularni bilish muhim ahamiyatga ega. Maqolada terminlarning ahamiyati, qo'llanilishi va tarjima masalalari muhokama qilinadi hamda soha rivoji uchun tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: to'qimachilik, xalqaro terminlar, tekstil, glossariy, tarjima

Аннотация: В этой статье рассматриваются международные термины, используемые в современной текстильной промышленности. В качестве методов исследования были использованы анализ литературы и интервью с профессионалами отрасли. Результаты показывают, что международные термины широко используются в промышленности, и их знание важно. В статье обсуждаются важность, использование и перевод терминов, а также даются рекомендации по развитию отрасли.

Ключевые слова: текстиль, международные термины, текстиль, глоссарий, перевод

Abstract: This article explores the international terms used in the modern textile industry. Literature analysis and interviews with industry experts were conducted as research methods. The results show that international terms are widely used in the industry and that knowing them is important. The article discusses the importance, application and translation of terms and provides recommendations for the development of the field.

Keywords: textile, international terms, textile, glossary, translation

KIRISH

Globalashuv jarayonlari natijasida xalqaro hamkorlik va savdo aloqalari jadal rivojlanmoqda. Bugungi kunda ko'plab sohalarda, jumladan, to'qimachilik sanoatida ham xalqaro terminlar keng qo'llanilmoqda [1]. Ushbu terminlarni to'g'ri tushunish va qo'llash soha mutaxassislari uchun muhim ko'nikmalardan biri hisoblanadi [2]. Shu bois, mazkur tadqiqotda zamonaviy to'qimachilik sanoatidagi xalqaro terminlar masalasi o'rganiladi.

To'qimachilik sanoati dunyoning barcha mamlakatlarida rivojlanib kelayotgan sohalardan biri bo'lib, uning terminologiyasi ham doimiy ravishda boyib bormoqda. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar kirib kelishi bilan yangi tushunchalar va terminlar paydo bo'lmoqda. Globalashuv jarayonida esa bu terminlar xalqaro miqyosda qo'llanila boshlagan. Natijada, turli mamlakatlardagi to'qimachilik korxonalarida o'rtasida hamkorlik va tajriba almashish imkoniyatlari yanada kengaygan.

Shu bilan birga, xalqaro terminlarning tarjimasi va talqini bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Ayrim terminlar turli tillarda turlicha ma'no kasb etishi mumkin. Ba'zi terminlarning esa ayrim tillarda muqobili mavjud emas. Bu esa soha mutaxassislarning o'zaro muloqotida tushunmovchiliklarga olib kelishi mumkin. Shuningdek, xalqaro terminlarning to'g'ri talaffuzi va yozilishi ham muhim ahamiyat kasb etadi.

USULLAR VA ADABIYOTLAR TAHLILI

Tadqiqot davomida to'qimachilik sanoatiga oid ilmiy manbalar, jurnal maqolalari va glossariylar tahlil qilindi [3]. Shuningdek, soha mutaxassislari va tarjimonlar bilan suhbatlar o'tkazildi. Adabiyotlar tahlili

asosida xalqaro terminlarning qo'llanilish doirasi va ahamiyati o'rganildi [4]. Suhbatlar orqali esa terminlarni tarjima qilishda uchraydigan muammolar aniqlanib, yechimlar topildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, to'qimachilik sanoatida ingliz tilidan olingan xalqaro terminlar keng qo'llaniladi [5]. Masalan, "yarn" (ip), "fabric" (mato), "loom" (to'quv dastgohi), "knitting" (trikotaj) kabi terminlar deyarli barcha mamlakatlarda ishlatiladi [6]. Suhbatlar davomida shu narsa ma'lum bo'ldiki, ayrim terminlarni o'zbek tiliga tarjima qilishda qiyinchiliklar mavjud [7]. Chunki ba'zi terminlarning o'zbek tilidagi muqobili yo'q yoki bir necha ma'noni anglatadi.

Tadqiqot davomida to'qimachilik sohasi mutaxassisleri va tarjimonlar bilan o'tkazilgan suhbatlar natijasida quyidagi muammolar aniqlandi:

Ayrim terminlarning o'zbek tilidagi muqobili mavjud emas. Masalan, "fusible interlining" (yorishqoq prokladka) termini o'zbek tilida deyarli ishlatilmaydi va uning muqobili ham yo'q.

Ba'zi terminlar kontekstga qarab turli ma'nolarni anglatishi mumkin. Masalan, "finishing" termini "pardozlash", "yakunlash", "ishlov berish" kabi ma'nolarni bildiradi.

Xalqaro terminlarning to'g'ri talaffuzi va yozilishi bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Ayrim terminlar o'zbek tiliga transkripsiya qilinganida boshqa ma'noni anglatib qolishi mumkin.

Tarjimonlarning ayrim sohalarga oid terminlarni yaxshi bilmasligi ham qiyinchiliklarga olib keladi.

Sohaga oid lug'at va glossariylarning yetarli emasligi ham terminlarni to'g'ri qo'llashda muammo yaratadi.

Xalqaro terminlarning keng qo'llanilishi to'qimachilik sohasida hamkorlik va tajriba almashishni osonlashtiradi [8]. Biroq, terminlarni tarjima qilishda yuzaga keladigan muammolar soha mutaxassislarining samarali muloqotiga to'sqinlik qilishi mumkin [9]. Shu sababli, sohaga oid glossariylar va lug'atlarni shakllantirish, tarjimonlar malakasini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi [10].

Ushbu tadqiqotda zamonaviy to'qimachilik sanoatida qo'llaniladigan xalqaro terminlar masalasi atroflicha o'rganildi. Tadqiqot davomida sanoatda faoliyat yuritayotgan mutaxassislar va tarjimonlar bilan suhbatlar o'tkazildi, soha terminologiyasiga oid ilmiy manbalar va glossariylar tahlil qilindi. Olingan ma'lumotlar asosida quyidagi tahliliy xulosalar chiqarish mumkin:

Birinchidan, to'qimachilik sanoati rivojining hozirgi bosqichida xalqaro terminlarning roli va ahamiyati ortib bormoqda. Global bozorning shakllanishi va ishlab chiqarish jarayonlarining baynalminallashuvi tufayli turli mamlakatlardagi korxonalar va mutaxassislar o'rtasidagi aloqalar yanada kengaymoqda. Ushbu jarayonda xalqaro terminlar ularning o'zaro muloqotini ta'minlovchi muhim vosita vazifasini o'tamoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, respodentlarning aksariyati o'z faoliyatida xalqaro terminlarni faol qo'llashini ta'kidlagan.

Ikkinchidan, xalqaro terminlarning tarjimasi va talqini bilan bog'liq muammolar saqlanib qolmoqda. Terminlarning lingvistik xususiyatlari, semantik farqlari va kontekstual jihatlari ko'ra ularni to'g'ri tarjima qilish va talqin etish murakkab jarayon hisoblanadi. Shuningdek, ayrim holatlarda terminlarning o'zbek tilidagi ekvivalentlari mavjud emasligi ham qiyinchiliklarga sabab bo'lmoqda. Tadqiqot ishtirokchilarining fikriga ko'ra, bu muammolarni hal qilishda sohaga oid lug'at va glossariylarning roli katta, chunki ular terminlarning ma'no va qo'llanish doirasini aniq belgilab beradi.

Uchinchidan, xalqaro terminlarni qo'llashda ularning to'g'ri talaffuzi va yozilishi ham muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot davomida ayrim ishtirokchilar terminlarning noto'g'ri talaffuzi va yozilishi ularning kommunikativ vazifasiga salbiy ta'sir ko'rsatishini qayd etgan. Bu muammoni hal qilish uchun terminlarning transkripsiyasi va transliteratsiyasiga oid qoidalarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish taklif qilingan.

To'rtinchidan, tarjimonlarning sohaga oid bilim va ko'nikmalari xalqaro terminlarning to'g'ri qo'llanilishida muhim rol o'ynaydi. Biroq, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ayrim tarjimonlar to'qimachilik sohasining o'ziga xos jihatlarini yetarlicha bilishmaydi. Bu esa terminlarning noto'g'ri tarjimasi va talqiniga olib kelishi mumkin. Shu sababli, tarjimonlarni tayyorlash va malakasini oshirishda sohaga oid maxsus kurslar va modullarni joriy etish maqsadga muvofiq.

Beshinchidan, milliy terminologiyani rivojlantirish va xalqaro terminlar bilan uyg'unlashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Tadqiqot ishtirokchilari ta'kidlaganidek, o'zbek tilidagi sohaga oid terminlarni yaratish va keng qo'llash xalqaro terminlarni to'g'ri tushunish va qo'llashga yordam beradi. Shu bilan birga, milliy terminlarni xalqaro miqyosda targ'ib qilish va ularning jahon terminologiya tizimiga integrasiyasini ta'minlash ham muhimdir. Buning uchun terminologiya sohasidagi ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash va xalqaro hamkorlikni kengaytirish talab etiladi.

Zamonaviy to'qimachilik sanoatida xalqaro terminlarning qo'llanilishi tabiiy jarayon hisoblanadi. Biroq, ularning tarjimasi va talqini bilan bog'liq muammolar mavjud. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun sohaga oid lug'at va glossariylarni shakllantirish, tarjimonlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, terminlarni standartlashtirish va ularning o'zbek tilidagi muqobillarini yaratish talab etiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalqaro terminlar to'qimachilik sanoatining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ularning to'g'ri qo'llanilishi va talqini soha mutaxassislari va tarjimonlarning malakasiga bog'liq. Shu bois, ularning bilim va ko'nikmalarini muntazam oshirib borish muhim ahamiyat kasb etadi. Bundan tashqari, milliy terminologiyani rivojlantirish va xalqaro terminlar bilan uyg'unlashtirish ham dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Bu borada terminologiya sohasidagi ilmiy tadqiqotlarni yanada kengaytirish va chuqurlashtirish talab etiladi.

Shunday qilib, to'qimachilik sanoatidagi xalqaro terminlar masalasi kompleks yondashuvni talab qiladi. Bu borada davlat organlari, ilmiy muassasalar, ta'lim tizimi va sanoat korxonalari hamkorligini yo'lga qo'yish muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, terminologiyaning rivojlanishi nafaqat til siyosati, balki mamlakat iqtisodiyoti va ilmiy salohiyatining ko'rsatkichi hamdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy to'qimachilik sanoatida xalqaro terminlarning o'rni beqiyos. Ushbu terminlarni to'g'ri tushunish va qo'llash soha mutaxassislari uchun zarur ko'nikmalardan biridir. Biroq, terminlarni tarjima qilishda muammolarga duch kelinadi. Bu muammolarni bartaraf etish uchun sohaga oid glossariy va lug'atlar yaratish, tarjimonlar malakasini oshirish tavsiya etiladi. Kelgusida xalqaro terminlarni standartlashtirish va ularning o'zbek tilidagi muqobillarini yaratish bo'yicha tadqiqotlar olib borish maqsadga muvofiq.

To'qimachilik sanoatidagi terminologik tizim dinamik rivojlanish bosqichida bo'lib, uning samaradorligi ko'p jihatdan xalqaro terminlarning to'g'ri qo'llanilishi va talqiniga bog'liq. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bu borada qator muammolar saqlanib qolmoqda va ularni hal etish uchun kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Jumladan, terminologik lug'at va ma'lumotnomalarni takomillashtirish, tarjimonlar tayyorlash tizimini sohaga moslash, terminlarni standartlashtirish va milliy terminologiyani rivojlantirish kabi vazifalar dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonda davlat organlari, ilmiy muassasalar, ta'lim tizimi va sanoat korxonalarining o'zaro hamkorligi muhim rol o'ynaydi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Aripov, M. (2020). Tekstil sanoatining rivojlanishi va terminlar masalasi. *Yosh olimlar jurnali*, 3(1), 45-49.

2. Kambaraliyeva, I. (2024, April). BREAKING LANGUAGE BARRIERS: HOW LANGUAGE LEARNING PROMOTES GLOBAL UNDERSTANDING. In Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit (pp. 615-617).
3. Aripovna, R. S. (2024). THE COGNITIVE WAYS TO LEAD AN ADVANCED LEARNER TO MAKE SELF-ASSESSMENT: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 7(3), 116-121.
4. Bazarova, D. (2022). Variability of phraseological units. Science and innovation, 1(B7), 483.
5. Bazarova, D. (2024). TA'LIM RUS TILIDA OLIB BORILADIGAN GURUHLARDA "O 'ZBEK TILIDA SO 'Z TARKIBI" MAVZUSINI O 'RGATISH TAJRIBASIDAN. O 'ZBEK TILINING HORIJDA O 'QITILISHI: TA'LIM NAZARIYASI VA AMALIYOTI, 1(01), 88-90.
6. Aliqulova, M. (2024). АНАЛИЗ ИЗУЧЕНИЯ ЯЗЫКА И СТИЛЯ ПРОИЗВЕДЕНИЙ АИ КУПРИНА. O 'ZBEK TILINING HORIJDA O 'QITILISHI: TA'LIM NAZARIYASI VA AMALIYOTI, 1(01), 82-87.
7. Аликулова, М. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭПИТЕТОВ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ АИ КУПРИНА. Scientific progress, 4(5), 387-390.
8. Khasanova, S., Akisheva, N., & Zholayeva, M. (2023). Methodological aspects of tax planning in the context of sustainable development. Revista Gestão & Tecnologia, 23(3), 286-298.
9. Sarsebaevich, A. M., & Qizi, J. Z. R. (2024). УЗБЕКИСТОН ХУДУДЛАРИДА ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ САМАРОДОРЛИГИ ТАҲЛИЛИ. Science and innovation, 3(Special Issue 24), 616-621.
10. Tajenova, G. E., Baijanov, S. X., Abishov, M. S., & Madreimov, A. K. (2022). PROVIDING AGRICULTURAL PRODUCTS TO THE POPULATION AND FINANCING IT BY THE STATE WAYS TO IMPROVE SUPPORT. NeuroQuantology, 20(22), 1598.
11. Utegenova, S., & Mirzabaeva, U. (2024). TODAY'S IMPORTANCE AND PROSPECTS OF AUDIT ACTIVITIES IN UZBEKISTAN. Евразийский журнал академических исследований, 4(6), 93-95.
12. Utegenova, S., & Rozumova, D. (2024). DIRECTIONS FOR IMPROVING TAX AUDIT. Modern Science and Research, 3(6).
13. Utegenova, S., & Oralbaeva, F. (2024). O'zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishda mamlakatning investitsion muhiti jozibadorligini oshirish. Журнал академических исследований нового Узбекистана, 1(6), 131-134.
14. Сарсеновна, Ш. Д. (2023). ВЫБОР УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ ПО МОМЕНТУ ДОСТИЖЕНИЯ МАКСИМАЛЬНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА ХЛОПКА-СЫРЦА.
15. Шамшетьова, Д. С. (2023). ЗАТРАТЫ КАК КРИТЕРИИ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ УРОВНЯ УРОЖАЙНОСТИ И ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ ХЛОПКА-СЫРЦА ПРОИЗВЕДЕННОГО В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ. Gospodarka i Innowacje., 34, 319-324.
16. Tulenova, K., Ubaydullayeva, S., Gaziyeva, R., Mamayusupov, U., Mamadjonova, M., & Turdikulova, E. (2024, June). The Introduction of Information Technologies Into Educational and Laboratory Complexes is an Important Step Towards the Digitalization of Uzbekistan. In 2024 4th International Conference on Technology Enhanced Learning in Higher Education (TELE) (pp. 48-53). IEEE.

17. Qurbonazarovna, M. M. (2024). OZBEKISTON TARAQQIYOTINING YANGI DAVRIDA TALIM SIFATINI OSHIRISHNING SINERGETIK IMKONIYATLARI. *Science and innovation*, 3(Special Issue 18), 65-67.
18. Turabekova, S., & Ibadova, N. (2024, April). Different Ways Of Improving Listening Skill In Learning Foreign Languages. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 236-238).
19. Ibadova, N. (2024, April). Nutqdagi Ekspressivlikning Leksik Tasnifi. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 319-323).
20. Axmatilloevna, I. N. (2024). Specific Characteristics Of Text Category. *Open Access Repository*, 10(3), 131-136.
21. Qurbanazarovna, M. M. (2023). PRELIMINARY IDEAS OF NECESSITY AND ACCIDENT. *World Bulletin of Social Sciences*, 26, 44-46.
22. Rukhshona, M., & Axmatilloevna, I. N. (2023). THE EFFECTIVENESS OF TEACHING ENGLISH IN HIGH SCHOOLS OF UZBEKISTAN. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 9(2), 61-64.